

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN**

---o0o---

LÊ THANH HÒA

**GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN
TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH
PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY**

Ngành: CNDVBC & CNDVLS

Mã số: 9229002

**TÓM TẮT LUẬN ÁN TIẾN SĨ CHỦ NGHĨA DUY VẬT
BIỆN CHỨNG VÀ CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ**

THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH - 2025

Công trình được hoàn thành tại:
ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN

Người hướng dẫn khoa học:

1. TS. NGUYỄN ANH QUỐC

2. PGS, TS. NGUYỄN MINH TRÍ

Phản biện độc lập 1:

Phản biện độc lập 2:

Phản biện 1:

Phản biện 2:

Phản biện 3:

Luận án được bảo vệ tại Hội đồng chấm luận án Tiến sĩ
Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc
gia Thành phố Hồ Chí Minh

Vào lúc.....giờ ngàythángnăm 2025

Có thể tìm hiểu luận án tại:

- Thư viện Đại học Quốc gia TP. HCM
- Thư viện Trường Đại học KHXH&NV, TP. HCM
- Thư viện Khoa học Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong sự nghiệp cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam xác định “Quan tâm đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ kế tục xứng đáng sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2011, tr.80). *Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII* của Đảng tiếp tục chỉ đạo: “Đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị, tư tưởng, lý tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp và pháp luật cho thế hệ trẻ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr.162). Cùng với đó, *Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII* của Đảng khẳng định: “Chú trọng hơn giáo dục đạo đức, nhân cách, năng lực sáng tạo và các giá trị cốt lõi, nhất là giáo dục tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021a, t.1. tr.136-137). Với những quan điểm chỉ đạo xuyên suốt trong quá trình lãnh đạo của Đảng, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên ngày càng đóng vai trò quan trọng nhằm xây dựng đội ngũ thanh niên sẵn sàng kế tục những thành tựu đã đạt được của dân tộc, mà còn hướng tới đưa đất nước bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam.

Thành phố Hồ Chí Minh là đô thị đặc biệt, một trung tâm lớn về kinh tế, văn hóa, giáo dục - đào tạo, khoa học - công nghệ, đầu mối giao lưu và hội nhập quốc tế có sức thu hút và sức lan tỏa lớn của Vùng kinh tế trọng điểm phía Nam và cả nước. Trong quá trình hội nhập quốc tế, với sự quan tâm sâu sắc của Đảng bộ và chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh, bên cạnh những thành tựu đạt được, việc phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên ở Thành phố Hồ Chí Minh vẫn còn những hạn chế, như một bộ phận không nhỏ thanh niên rời xa lý tưởng cách mạng, tôn thờ chủ nghĩa cá nhân, sống ích kỷ, chạy theo lợi ích vật chất, coi trọng

đồng tiền; lười học tập, thiếu động lực và không có ý thức phấn đấu, rèn luyện bản thân; một số thanh niên còn dính vào tệ nạn xã hội và vi phạm pháp luật; và mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên chưa đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế, việc đổi mới phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên chưa đạt yêu cầu, thiếu kiên trì, quyết liệt trong triển khai giải pháp, thiếu chủ động, sáng tạo trong việc tìm ra các giải pháp mới phù hợp với tình hình thực tiễn.

Vì vậy, tác giả đã chọn đề tài *“Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay”* làm đề tài luận án tiến sĩ chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu đề tài

Thứ nhất, những công trình nghiên cứu lý luận chung về giáo dục đạo đức, lối sống và vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế. Đầu tiên, cuốn sách *“Lối sống xã hội chủ nghĩa”*, Nhà xuất bản (NXB) Sự thật của X. Visnhiópxki (1982); Tiếp đến, G. Bandzeladze (1985) trong cuốn sách *“Đạo đức học”* tập 1 và tập 2, NXB Giáo dục; cuốn sách *“Triết học xã hội”*, tập 2 xuất bản năm 1989 bởi NXB Tuyên Huấn, A. G. Xpirkin; Huỳnh Khải Vinh (2001) với công trình *“Một số vấn đề về lối sống, đạo đức, chuẩn giá trị xã hội”*, NXB Chính trị quốc gia; Hai tác giả Phạm Minh Hạc và Nguyễn Khoa Điềm (2003) trong cuốn *“Về phát triển văn hóa và xây dựng con người thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa”*, NXB Chính trị quốc gia; Cuốn sách *“Hồ Chí Minh về giáo dục, bồi dưỡng thanh, thiếu niên và nhi đồng”*, NXB Lao động - Xã hội (2007), do Viện Hồ Chí Minh và các Lãnh tụ của Đảng biên soạn; cuốn sách *“Giáo dục đạo đức mới cho sinh viên trong điều kiện kinh tế thị trường ở Việt Nam hiện nay”* do Lương Gia Ban và Nguyễn Thế Kiệt đồng chủ biên (2013), được xuất bản bởi NXB Chính trị quốc gia - Sự thật; cuốn sách *“Giáo dục đạo đức với sự phát triển nhân cách sinh viên Việt Nam hiện nay”*, NXB Lý luận chính trị (2016) của tác giả

Trần Sỹ Phán; cuốn sách *“Giáo dục đạo đức, lối sống văn hóa, xây đắp lý tưởng cách mạng cho học sinh trong bối cảnh hiện nay”* của tác giả Lê Đức Hoàng (2019), NXB Đại học Quốc gia Hà Nội; sách chuyên khảo *“Phát huy giá trị đạo đức truyền thống trong việc xây dựng đạo đức mới cho thanh niên Việt Nam hiện nay”*, NXB Lý luận chính trị do Ngô Thị Thu Nga (2019) chủ biên. Cũng bàn về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, sinh viên còn có các bài viết đăng trên các tạp chí như: Vũ Khiêu (1993) với bài viết *“Giá trị đạo đức trong xã hội ta ngày nay”*, đăng trên Tạp chí Triết học, bài viết *“V.I. Lênin bàn về đạo đức cách mạng”* đăng trên Tạp chí Khoa học Chính trị, của Trần Ngọc Linh (2005); Tác giả Nguyễn Văn Phúc (2008) trong bài báo *“Quan niệm của C.Mác về đạo đức và ý nghĩa của nó đối với sự nghiệp xây dựng nền đạo đức mới ở Việt Nam hiện nay”*, đăng trên Tạp chí Triết học; Huỳnh Công Ba (2011) với bài viết *“Giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức và lối sống cho sinh viên trường đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh trong thời kỳ hội nhập và phát triển”* đăng trên Tạp chí Khoa học Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh... Về lý luận chung và thực tiễn hội nhập quốc tế có liên quan đến giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên. Trước hết, công trình *“Thế giới trong hai thập niên đầu thế kỷ XXI”* của Nguyễn Duy Quý (2002), NXB. Chính trị quốc gia; tác phẩm *“Thế giới phẳng - Tóm lược lịch sử thế giới thế kỷ 21”* của Thomas L. Friedman do Nguyễn Quang A, Nguyễn Hồng Quang, Vũ Duy Thành, Lã Việt Hà, Lê Hồng Vân, Hà Thị Thanh Huyền dịch, (2008), NXB Trẻ; công trình *“Văn hóa Việt Nam trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế”*, Nguyễn Chí Bền (2010), NXB Chính trị quốc gia; cuốn sách *“Tác động của toàn cầu hóa đối với sự phát triển văn hóa và con người Việt Nam”* của tác giả Dương Phú Hiệp (2010) chủ biên, NXB Chính trị quốc gia; cuốn sách *“Toàn cầu hóa, Hội nhập và phát triển bền vững - Từ góc nhìn triết học đương đại”* của Hồ Bá Thâm - Nguyễn Thị Hồng Diễm (2011) (đồng chủ biên), NXB Chính trị quốc gia; cuốn sách *“Việt Nam và thế giới đương đại”*, NXB Chính trị Quốc gia của tác

giả Vũ Gia Hiền (2014). Bên cạnh đó, các bài viết trên các tạp chí chuyên ngành như: *Tác động toàn cầu hóa đến đạo đức sinh viên hiện nay*” đăng trên Tạp chí Triết học, số 4 của tác giả Võ Minh Tuấn (2004); *“Toàn cầu hóa và vấn đề xóa đói giảm nghèo, phát triển bền vững trong những năm đầu thế kỷ XXI”* của Nguyễn Phương Nam, Tạp chí Khoa học xã hội, Số 2-2004; *“Toàn cầu hóa kinh tế và hội nhập của Việt Nam”* của Lê Hữu Nghĩa, Tạp chí Thông tin lý luận, Số 6-2002..., đặc biệt, bài viết *“Về hội nhập quốc tế và tham gia tiến trình toàn cầu hóa của Việt Nam”* đăng trên Tạp chí Cộng sản của tác giả Nguyễn Mạnh Hùng (2021). Các nghiên cứu đã phân tích sâu sắc vai trò quan trọng của giáo dục đạo đức trong việc hình thành nhân cách và lối sống của thanh niên và sinh viên, nhấn mạnh sự cần thiết của việc tích hợp các giá trị đạo đức vào quá trình giáo dục nhằm phát triển toàn diện cả về mặt tinh thần và hành vi của họ trong quá trình hội nhập quốc tế.

Thứ hai, những công trình nghiên cứu về thực trạng phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Việt Nam nói chung và ở Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng. Hướng nghiên cứu này, luận án tiến sĩ triết học của Lê Thị Hoài Thanh, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh năm 2003, với đề tài *“Quan hệ biện chứng giữa truyền thống và hiện đại trong giáo dục đạo đức cho thanh niên Việt Nam hiện nay”*; luận án tiến sĩ của Võ Văn Thắng (2005) mang tên *“Kế thừa và phát huy các giá trị văn hóa của dân tộc trong việc xây dựng lối sống ở Việt Nam hiện nay”* tại Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh; cuốn sách *“Xây dựng đạo đức trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa”*, NXB Chính trị quốc gia, của tác giả Trịnh Duy Huy (2009); cuốn sách *“Cẩm nang những kỹ năng thực hành xã hội cần thiết cho sinh viên”* do NXB Trẻ phát hành vào năm 2010, được viết bởi nhiều tác giả nhân dịp Đại hội Hội sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần IV (2010 – 2015); cuốn sách *“Giáo dục và đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh hội nhập các nền giáo dục tiên tiến”* do Trần Công Minh viết và phát hành năm 2010

bởi NXB Giáo dục Việt Nam; Phạm Hồng Tung (2011), trong cuốn sách *“Thanh niên và lối sống của thanh niên Việt Nam trong quá trình đổi mới và hội nhập quốc tế”*, NXB Chính trị quốc gia. Ngoài ra, các Văn kiện Đại hội Đại biểu Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ IX, X, XI; các Văn kiện Đại hội đại biểu Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VIII, IX và các Văn kiện Đại hội đại biểu Hội Sinh viên Việt Nam Thành phố Hồ Chí Minh lần thứ VI, VII đã phân tích, đánh giá một cách tổng quát và sâu sắc những kết quả, thành tựu, những tồn tại, nguyên nhân hạn chế và đề ra những nhiệm vụ, mục tiêu, giải pháp nhằm phát huy giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh.

Thứ ba, những công trình nghiên cứu về phương hướng và giải pháp nhằm phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Việt Nam nói chung và ở Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng. Công trình *“Đạo đức xã hội ở nước ta hiện nay - Vấn đề và giải pháp”*, NXB Chính trị quốc gia, do Nguyễn Duy Quý (chủ biên) (2006); Tác giả Nguyễn Thị Hoàng Anh (2012) với cuốn sách *“Giáo dục với việc hình thành và phát triển nhân cách sinh viên”* NXB Chính trị quốc gia; Bộ Giáo dục và Đào tạo đã tổ chức Hội thảo khoa học vào năm 2014 với chủ đề *“Công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên”*. Ở Thành phố Hồ Chí Minh có các công trình, như: Cuốn sách *“Chúng ta đã đứng dậy - Truyền thống phong trào sinh viên, học sinh Sài Gòn - Gia Định 1954 - 1975”*, tập 2: 1969 - 1975, do Ban Thường vụ Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố Hồ Chí Minh và Ban Chủ nhiệm Câu lạc bộ Truyền thống Thành đoàn biên soạn (NXB Trẻ, 2014); luận án tiến sĩ của Trần Chí Mỹ (2002) với đề tài *“Xây dựng đời sống văn hóa tinh thần ở Thành phố Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay”*, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh; cuốn sách *“Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào giáo dục đạo đức cho sinh viên ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay”*, NXB Lý luận chính trị, của tác giả

Phạm Tấn Xuân Tước, Huỳnh Thị Gấm (2008); cuốn sách “*Giáo dục và đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh hội nhập các nền giáo dục tiên tiến*” của Trần Công Minh (2010), do NXB Giáo dục Việt Nam; Hội thảo “*Thành phố Hồ Chí Minh - 40 năm xây dựng, phát triển và hội nhập*”, NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh xuất bản năm 2015; Công trình “*Chiến lược diễn biến hòa bình chống Việt Nam và ảnh hưởng của nó đối với sinh viên Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay*” của Bùi Thị Hương (2012), Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh; bài viết “*Những giải pháp cơ bản góp phần nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục đạo đức cho sinh viên trường Đại học Ngân hàng Thành phố Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay*”, tác giả Trần Mai Ước (2012) đã tham gia Hội thảo về giáo dục đạo đức cho sinh viên tại các trường cao đẳng và đại học ở Việt Nam; bài báo “*Giáo dục đạo đức cho thanh niên Việt Nam hiện nay và một số giải pháp phát huy hiệu quả*” của tác giả Nguyễn Minh Trí, đăng trên tạp chí Lý luận chính trị, số 2, năm 2020; Ngoài ra, các Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, đặc biệt tại Đại hội đại biểu Đảng bộ lần thứ VII, VIII, IX, X, XI, đã phân tích, đánh giá một cách tổng quát và sâu sắc những kết quả, thành tựu, những tồn tại, nguyên nhân hạn chế và đề ra những nhiệm vụ, mục tiêu, giải pháp nhằm phát huy giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh.

Tóm lại, những công trình đó đã giải quyết được: Thứ nhất, nghiên cứu lý luận nhấn mạnh vai trò của giáo dục đạo đức trong phát triển kinh tế - xã hội và hình thành nhân cách con người. Các nhà nghiên cứu đã khái quát các đặc trưng của đạo đức, lối sống xã hội chủ nghĩa, đồng thời làm rõ mối quan hệ giữa đạo đức và các hình thái ý thức xã hội. Thứ hai, nghiên cứu về thực trạng đã chỉ ra những thành tựu, hạn chế và nguyên nhân đạt được thành tựu và hạn chế của giáo dục đạo đức trong việc định hình lối sống thanh niên phù hợp với yêu cầu hội nhập quốc tế. Thứ ba, nghiên cứu phương hướng và giải pháp đã chỉ ra tầm quan trọng của giáo dục đạo đức

trong việc định hình lối sống thanh niên phù hợp với yêu cầu hội nhập quốc tế.

Một số khoảng trống và các vấn đề cần giải quyết trong luận án như sau: *Một là*, về khoảng trống nghiên cứu lý luận, mặc dù đã có nhiều công trình phân tích sâu sắc về vai trò và tầm quan trọng của giáo dục đạo đức, lối sống đối với sự phát triển kinh tế - xã hội, nhưng chưa có nghiên cứu nào làm rõ mối liên hệ cụ thể và trực tiếp giữa giáo dục đạo đức, lối sống của thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế tại Việt Nam, đặc biệt là tại Thành phố Hồ Chí Minh; *Hai là*, về khoảng trống nghiên cứu thực tiễn, chưa có công trình nào mang tính hệ thống và toàn diện nghiên cứu thực trạng giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên tại Thành phố Hồ Chí Minh; *Ba là*, các vấn đề cần giải quyết trong luận án bao gồm: phân tích làm rõ nội hàm khái niệm giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên một cách toàn diện từ góc độ triết học; phân tích làm rõ vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong bối cảnh hội nhập quốc tế tại Việt Nam, trọng tâm là Thành phố Hồ Chí Minh; phân tích tác động của các yếu tố tác động đến giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên và những thành tựu và hạn chế phát huy vai trò giáo dục đạo đức lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay; đề xuất những phương hướng và các nhóm giải pháp cụ thể và hiệu quả nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay.

3. Mục đích và nhiệm vụ của của luận án

Mục đích của luận án: Trên cơ sở phân tích cơ sở lý luận và đánh giá thực trạng phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay. Từ đó, luận án đề xuất một số phương hướng và giải pháp nhằm phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh trong thời gian tới.

Nhiệm vụ của luận án: Luận án xác định ba nhiệm vụ sau: *Một là*, phân tích, làm sáng tỏ các khái niệm về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên và vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế; *Hai là*, phân tích, đánh giá thực trạng phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay và chỉ ra nguyên nhân của thực trạng đó; *Ba là*, đề xuất phương hướng và một số giải pháp nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của luận án

Đối tượng nghiên cứu của luận án: Luận án tập trung nghiên cứu vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay. Luận án giới hạn thanh niên sinh viên trong trường đại học, cao đẳng ở độ tuổi từ 18 đến 24 tuổi.

Phạm vi nghiên cứu của luận án:

Luận án tập trung nghiên cứu những vấn đề lý luận chung về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, về hội nhập quốc tế; về thực trạng, phương hướng và giải pháp nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

5. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của luận án

Cơ sở lý luận: Luận án được thực hiện trên cơ sở thể giới quan và phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử, tư tưởng Hồ Chí Minh, cùng với quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế.

Phương pháp nghiên cứu: Luận án sử dụng các phương pháp nghiên cứu như: phân tích và tổng hợp, diễn dịch và quy nạp, lịch sử và logic, đối chiếu và so sánh, phương pháp hệ thống cấu trúc, phương pháp thống kê... để trình bày luận án. Bên cạnh đó, luận án

tiến hành điều tra xã hội học để thu thập thông tin, ý kiến của thanh niên về các yếu tố tác động, thực trạng và các giải pháp phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

6. Đóng góp mới của luận án

Thứ nhất, luận án đã phân tích, đánh giá những yếu tố tác động và thực trạng vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh. *Thứ hai*, luận án đề xuất phương hướng và giải pháp nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

7. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn của luận án

Về ý nghĩa khoa học: Luận án góp phần làm rõ lý luận chung về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên và vai trò của nó trong quá trình hội nhập quốc tế; phân tích, đánh giá thực trạng giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; đề xuất một số phương hướng và giải pháp phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay. Qua đó, mở ra những hướng nghiên cứu mới và đóng góp vào nền tảng lý luận về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên.

Về ý nghĩa thực tiễn: Luận án đề xuất những phương hướng, nhóm giải pháp nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh. Các đề xuất này cung cấp nguồn thông tin tham khảo, thông tin hữu ích để Đảng bộ và Chính quyền Thành phố xây dựng chủ trương, chính sách nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế trong thời gian tới. Hơn nữa, kết quả nghiên cứu của luận án cũng có thể được sử dụng làm tài liệu tham khảo phục vụ trong nghiên cứu, giảng dạy đạo đức, lối sống cho thanh niên, góp phần nâng cao nhận thức và trách nhiệm xã hội của thanh niên.

8. Kết cấu cơ bản của luận án

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, nội dung luận án gồm 03 chương 06 tiết.

PHẦN NỘI DUNG

CHƯƠNG 1

LÝ LUẬN CHUNG VỀ VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ

1.1. LÝ LUẬN CHUNG LÝ LUẬN VỀ GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN VÀ HỘI NHẬP QUỐC TẾ

1.1.1. Lý luận chung về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên

Thứ nhất, quan niệm về giáo dục đạo đức:

Giáo dục đạo đức là quá trình chuyển hóa những giá trị đạo đức của xã hội thành những phẩm chất đạo đức cá nhân, thành sự hiểu biết, thành ý chí, niềm tin, thành nhu cầu, động cơ, năng lực bên trong của mỗi cá nhân trong việc xây dựng lối sống phù hợp với yêu cầu xã hội.

Thứ hai, quan niệm về lối sống, giáo dục lối sống: *Lối sống là phạm trù xã hội, dùng để chỉ toàn bộ những hoạt động về cách thức, phương thức sống, hành động, cử chỉ của con người trong một chế độ xã hội nhất định được biểu hiện trên các lĩnh vực của đời sống như lao động sản xuất, hoạt động chính trị, hoạt động văn hóa tinh thần và hoạt động hằng ngày.*

Giáo dục lối sống là quá trình hình thành và phát triển những giá trị, phẩm chất và thói quen tích cực nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống và hoàn thiện bản thân. Giáo dục lối sống không chỉ hướng đến sự phát triển thể chất và tinh thần mà còn thúc đẩy nhận thức về trách nhiệm xã hội, nhằm tạo ra một con người toàn diện và có ích cho cộng đồng.

Thứ ba, mối quan hệ giữa giáo dục, đạo đức và lối sống. *Trước hết, giáo dục là phương thức quan trọng để phát triển đạo đức; Hai là, đạo đức góp phần xác định và xây dựng lối sống của con người; Ba là, đạo đức, lối sống của con người ảnh hưởng đến sự*

phát triển của xã hội và nhân loại; *Bốn là*, đạo đức, lối sống góp phần định hướng về nội dung, mục đích và phương pháp giáo dục.

Thứ tư, quan niệm về thanh niên: Từ điển Tiếng Việt (2003) cho rằng: “*Thanh niên là người còn trẻ, đang ở độ tuổi trưởng thành*” (Viện Ngôn ngữ học, 2003, tr.913). Luật Thanh niên (Luật số 57/2020/QH14) được Quốc hội khóa XIV được thông qua quy định tại điều 1: “Thanh niên là công dân Việt Nam từ đủ 16 tuổi đến 30 tuổi” (Quốc hội, 2020).

Qua phân tích quan niệm về giáo dục, đạo đức, lối sống, thanh niên và đặc điểm thanh niên, luận án cho rằng: *Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên là quá trình biến các chuẩn mực đạo đức, lối sống từ những yêu cầu của xã hội thành những yêu cầu của mỗi cá nhân, thành niềm tin, nhu cầu, thói quen của người được giáo dục.*

1.1.2. Lý luận chung về hội nhập quốc tế và mối quan hệ giữa giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế

Thứ nhất, lý luận chung về hội nhập quốc tế

Hội nhập quốc tế là quá trình các quốc gia, dân tộc chủ động tham gia vào mối quan hệ quốc tế trên cơ sở chia sẻ lợi ích, mục tiêu, giá trị, nguồn lực và cam kết thực hiện các quy định, chuẩn mực quốc tế nhằm phát huy những lợi thế so sánh của mỗi quốc gia.

Mặc dù quan điểm về hội nhập quốc tế có nhiều cách tiếp cận khác nhau, song nó có những nội dung cơ bản:

Thứ nhất, hội nhập quốc tế về kinh tế; *Thứ hai*, hội nhập quốc tế về chính trị; *Thứ ba*, hội nhập quốc tế về văn hóa - xã hội; Ngoài ra, hội nhập quốc tế toàn diện không chỉ giới hạn trong các lĩnh vực kinh tế hay chính trị mà còn mở rộng sang các khía cạnh khác của đời sống xã hội, bao gồm giáo dục - đào tạo, khoa học - công nghệ, y tế và thể thao.

Từ những nội dung của hội nhập quốc tế, luận án rút ra những đặc điểm sau: Một là, hội nhập quốc tế bắt đầu từ lĩnh vực kinh tế và lan tỏa, phát triển trên nhiều lĩnh vực khác nhau, tạo nên

một quá trình hội nhập toàn diện và đa chiều, bao gồm cả các khía cạnh chính trị, xã hội, văn hóa, giáo dục và khoa học công nghệ và các lĩnh vực khác; *Hai là*, hội nhập quốc tế là một quá trình không ngừng hợp tác, giao lưu giữa các quốc gia, có thể tiến triển từ mức độ thấp đến mức độ cao, từ trạng thái này đến trạng thái khác và thường được thúc đẩy bởi nhu cầu thị trường, sự phát triển kỹ thuật và sự đa dạng văn hóa; *Ba là*, hội nhập quốc tế không chỉ diễn ra ở mức độ song phương, đa phương mà còn trải dài trên các cấp độ khác nhau, bao gồm cả tiểu vùng, khu vực, liên khu vực và toàn cầu; *Bốn là*, hội nhập quốc tế là xu hướng khách quan, nhưng quyết định tham gia của từng quốc gia vẫn phụ thuộc chủ yếu vào lợi ích quốc gia và dân tộc; *Năm là*, nội lực của một quốc gia chính là yếu tố then chốt quyết định đến mức độ thành công trong quá trình hội nhập quốc tế.

Thứ hai, mối quan hệ giữa giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế

Thứ nhất, trong quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, giáo dục đạo đức, lối sống đóng vai trò là yếu tố nền tảng giúp thanh niên phát triển ý thức trách nhiệm với bản thân, gia đình, cộng đồng và quốc gia dân tộc; *Thứ hai*, hội nhập quốc tế là môi trường thúc đẩy mạnh mẽ giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; *Thứ ba*, sự gắn kết giữa giáo dục đạo đức, lối sống nhằm phát triển nguồn nhân lực trong bối cảnh hội nhập là một yếu tố quyết định đến sự thành công của một quốc gia.

1.2. VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ

1.2.1. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần phát triển nguồn nhân lực phục vụ cho quá trình hội nhập quốc tế

Để phát triển nguồn nhân lực nhằm phục vụ quá trình hội nhập quốc tế thì cần phải phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên thể hiện ở những nội dung sau: giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần hoàn thiện nhân cách của

nguồn nhân lực; giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần xây dựng nguồn nhân lực biết tôn trọng sự đa dạng; giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp xây dựng lối sống lành mạnh của nguồn nhân lực.

1.2.2. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc trong quá trình hội nhập quốc tế

Giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống là quá trình lưu giữ, kế thừa, chọn lọc và phát triển văn hóa truyền thống làm cho các giá trị đó ngày đặc sắc hơn, hoàn thiện hơn đồng thời phát huy tính tích cực của nó trong quá trình xây dựng và thực hiện các mục tiêu về văn hóa, kinh tế, xã hội. Văn hóa truyền thống dân tộc đã trở thành nguồn sức mạnh bền bỉ, đóng vai trò quan trọng trong việc giúp cộng đồng người Việt Nam vượt qua những khó khăn, thử thách tưởng chừng không thể vượt qua, qua đó không ngừng phát triển và lớn mạnh. Vì thế, trong quá trình hội nhập quốc tế, việc bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống trở thành vấn đề sống còn của dân tộc, bởi lẽ “văn hóa là hồn cốt dân tộc, văn hóa còn thì dân tộc còn”.

1.2.3. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần đào tạo công dân toàn cầu đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế

Theo cách tiếp cận trên, thì nội hàm của công dân toàn cầu thể hiện ở những nội dung cơ bản: *Một là*, về kiến thức của công dân toàn cầu là toàn bộ những hiểu biết cần và đủ trên nhiều lĩnh vực (khoa học, văn hóa, pháp luật...); *Hai là*, về kỹ năng của công dân toàn cầu là toàn bộ khả năng ứng dụng, thực hành và sáng tạo kiến thức; *Ba là*, về thái độ của công dân toàn cầu là toàn bộ hành vi ứng xử, tôn trọng pháp luật quốc tế, các điều, khoản của công ước quốc tế mà các quốc gia đã ký kết.

1.2.4. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên góp phần ổn định chính trị - xã hội đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế

Với xu hướng thế giới ngày càng phát triển và liên kết mạnh

mẽ, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trở nên càng quan trọng hơn bao giờ hết, bởi lẽ: (i) giáo dục đạo đức, lối sống giúp thanh niên hình thành lối tư duy đúng đắn; (ii) giáo dục đạo đức, lối sống giúp thanh niên hình thành các kỹ năng cần thiết để hoạt động trong môi trường toàn cầu; (iii) giáo dục đạo đức, lối sống giúp thanh niên định hướng hành động của mình theo các giá trị, chuẩn mực của dân tộc.

Kết luận chương 1

Chương 1 của luận án đã tập trung làm rõ một số vấn đề lý luận như sau: *Một là*, trên cơ sở phân tích làm rõ các quan điểm về giáo dục đạo đức, lối sống và thanh niên; *Hai là*, hội nhập quốc tế là quá trình các quốc gia, dân tộc chủ động tham gia vào mối quan hệ quốc tế trên cơ sở chia sẻ lợi ích, mục tiêu, giá trị và nguồn lực và cam kết thực hiện các quy định, chuẩn mực quốc tế nhằm phát huy những lợi thế so sánh của mỗi quốc gia; *Ba là*, từ việc phân tích, làm rõ quan điểm về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, về hội nhập quốc tế.

CHƯƠNG 2

THỰC TRẠNG PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

2.1. NHỮNG YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

2.1.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội và con người tác động đến vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Với điều kiện địa lý tự nhiên và môi trường kinh tế - xã hội và con người như đã đề cập, tác động không nhỏ giúp Thành phố Hồ Chí Minh thu hút các nhà đầu tư và nhà tri thức từ mọi lĩnh vực tìm kiếm cơ hội phát triển. Do đó, cần phát huy những điều kiện của thành phố để phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho

thanh niên nhằm hình thành và phát triển đội ngũ thanh niên có trình độ chuyên môn cao, kỹ năng nhạy bén, có đạo đức trong sáng, lối sống lành mạnh đáp ứng yêu cầu của quá trình hội nhập quốc tế. Mặt khác, các điều kiện này cũng là điều kiện để thành phố thu hút một lượng lớn thanh niên từ các vùng lân cận đến học tập và làm việc, cung cấp nguồn nhân lực trình độ cao đáp ứng quá trình hội nhập quốc tế của thành phố trong tương lai.

2.1.2. Kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ảnh hưởng đến vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Nền kinh tế thị trường tạo ra những cơ hội đối với phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh như: Một là, nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa không những chủ động giúp thanh niên chủ động học tập, nâng cao kiến thức, tiếp cận các nền văn hóa trên thế giới, mà còn tạo cơ hội để họ tiếp cận, trải nghiệm các nền văn hóa đa dạng trên thế giới, từ đó phân xây dựng một xã hội đa văn hóa; Hai là, nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa còn tạo cơ hội cho thanh niên giao lưu văn hóa và trao đổi kinh nghiệm. Ba là, nền kinh tế thị trường nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa tạo điều kiện thuận lợi để thanh niên rèn luyện, phát triển khả năng sử dụng ngôn ngữ; Bốn là, nền kinh tế thị trường nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa đã tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển kỹ năng mềm cho thanh niên.

Song, nền kinh tế thị trường cũng đặt ra những thách thức đối với giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh, như: Một là, trong nền kinh tế thị trường, thanh niên dễ bị lôi kéo, lợi dụng chống phá công cuộc xây dựng đất nước và bảo vệ Tổ quốc; Hai là, nền kinh tế thị trường làm thay đổi xã hội, tác động gây phai nhạt các giá trị đạo đức truyền thống của thanh niên; Ba là, tác động của nền kinh

tế thị trường gây ra tình trạng lười học tập, rèn luyện, ỷ lại và thực hiện những hành vi tiêu cực của một bộ phận thanh niên.

2.1.3. Tác động của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đến vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên ở Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng, ở Việt Nam nói chung đang đứng trước nhiều cơ hội thuận lợi để phát triển giáo dục đạo đức, lối sống, phát huy vai trò của nó đối với quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa. (i) Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đã tạo ra một môi trường kết nối và chia sẻ thông tin, mở rộng khả năng tiếp cận tri thức.; (ii) cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đem lại sự đổi mới và sự phát triển vượt bậc trong các lĩnh vực công nghệ, trí tuệ nhân tạo, robot học và dữ liệu lớn.

Song, cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 cũng tạo ra những thách thức đối với phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh, đó là: (i) cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đem lại sự tự động hóa và sự thay thế công việc bởi máy móc và trí tuệ nhân tạo. Điều này có thể gây ra bất định công việc cho thanh niên, đòi hỏi họ phải nắm bắt kỹ năng mới và thích nghi với môi trường làm việc thay đổi. Giáo dục đạo đức, lối sống phải đổi mới với thách thức, đòi hỏi thanh niên phải chủ động học tập, rèn luyện để thích ứng với những tác động; (ii) cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đã làm cho vấn đề đạo đức, lối sống của thanh niên trở nên đa dạng và phức tạp hơn; (iii) sự phát triển của công nghệ thông tin và công nghệ truyền thông, việc tiếp cận thông tin trở nên dễ dàng hơn bao giờ hết. Tuy nhiên, điều này cũng tạo ra tình trạng “ung thư” thông tin và sự lạm dụng thông tin giả mạo, sai lệch.

2.1.4. Tác động của hội nhập quốc tế đến vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Những tác động tích cực: (1) tạo điều kiện để thanh niên chủ động nâng cao tri thức, tiếp cận đa dạng nền văn hóa trên thế giới, qua đó mở rộng tầm nhìn và nâng cao năng lực thích ứng trong bối cảnh toàn cầu hóa; (2) tạo điều kiện để thanh niên mở rộng giao lưu văn hóa và trao đổi tri thức, qua đó tiếp thu những giá trị đa dạng, nâng cao hiểu biết và phát triển kỹ năng hội nhập trong môi trường toàn cầu; (3) tạo cơ hội cho thanh niên tiếp cận và ứng dụng những tiến bộ khoa học – công nghệ, từ đó nâng cao năng lực cá nhân và thúc đẩy phát triển bền vững trong bối cảnh toàn cầu hóa; (4) tạo điều kiện thuận lợi cho thanh niên rèn luyện và phát triển khả năng ngôn ngữ cùng các kỹ năng mềm, từ đó nâng cao khả năng giao tiếp và thích ứng trong môi trường toàn cầu. *Những tác động tiêu cực:* (i) tác động làm thay đổi giá trị truyền thống dân tộc của thanh niên; (ii) tác động dẫn đến xuất hiện lối sống buông thả, hành xử hung bạo, bất chấp pháp luật của thanh niên; (iii) tác động dẫn đến xuất hiện lối sống thực dụng, thờ ơ, vô cảm và thiếu trách nhiệm của thanh niên; (iv) tác động làm xuất hiện lối sống lai căng, tiếp thu văn hoá thiếu chọn lọc của thanh niên.

2.1.5. Tác động của các chủ thể giáo dục đến vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Trước hết, tác động từ quan điểm, chủ trương, đường lối của Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế; *Hai là*, tác động của các tổ chức chính trị - xã hội ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Ba là*, tác động các cơ sở giáo dục ở Thành phố Hồ Chí Minh. *Bốn là*, tác động của gia đình và giáo dục gia đình ở Thành phố Hồ Chí Minh.

2.2. THÀNH TỰU, HẠN CHẾ VÀ NGUYÊN NHÂN CỦA THÀNH TỰU, HẠN CHẾ TRONG VIỆC PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

2.2.1. Những thành tựu trong việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thứ nhất, phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đã góp phần quan trọng trong việc phát triển nguồn nhân lực phục vụ quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ hai*, phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đã góp phần giữ gìn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ ba*, phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đã góp phần đào tạo công dân toàn cầu đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ tư*, phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đã góp phần ổn định chính trị - xã hội đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

2.2.2. Những hạn chế trong việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên chưa thực sự đạt được kỳ vọng trong việc góp phần phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Hai là*, vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đang đứng trước những thách thức trong việc giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Ba là*, phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên chưa thực sự trở thành động lực trong việc đào tạo công dân toàn cầu đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Bốn là*, phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên nhằm ổn định chính trị - xã hội chưa thực sự đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

2.2.3. Nguyên nhân của thành tựu và hạn chế trong việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Nguyên nhân của thành tựu: *Về nguyên nhân khách quan:* Trước hết, Thành phố Hồ Chí Minh đã không ngừng duy trì môi trường kinh tế - xã hội ổn định và phát triển bền vững; Hai là, toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đã tạo ra những tác động tích cực đến việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức và lối sống cho thanh niên, đồng thời tạo ra những biến đổi sâu sắc trong đời sống kinh tế, xã hội và văn hóa tinh thần của dân tộc; Ba là, việc tập trung khai thác và tối ưu hóa mọi nguồn lực đã tạo điều kiện cho sự phát triển nhanh chóng và bền vững của đất nước, đồng thời nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân; *Về nguyên nhân chủ quan:* Một là, sự chủ động, quan tâm chỉ đạo xuyên suốt của Đảng Cộng sản Việt Nam, chính sách của nhà nước và quan điểm của Đảng bộ Thành phố Hồ Chí Minh, chính sách của chính quyền Thành phố đã tác động rất lớn, tạo ra những thành tựu đáng ghi nhận trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; Hai là, hệ thống trường đại học, cao đẳng ở Thành phố Hồ Chí Minh đã nhận thức được vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên và đã thực hiện một số nỗ lực đổi mới nội dung, phương pháp và cách thức giáo dục trong bối cảnh hội nhập quốc tế; Ba là, Đoàn Thanh niên, Hội Liên hiệp Thanh niên và Hội Sinh viên ở Thành phố Hồ Chí Minh tiếp tục khẳng định được vị trí, vai trò là người đồng hành của thanh niên trong quá trình giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; Bốn là, nhiều gia đình ở Thành phố Hồ Chí Minh đã nhận thức rõ vai trò của mình trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, từ đó chủ động quan tâm, định hướng và tạo môi trường giáo dục tích cực, góp phần đạt được những thành tựu nêu trên; Năm là, một bộ phận thanh niên Thành phố Hồ Chí Minh đã chủ động, tích cực trong việc tự học tập, rèn luyện nâng cao đạo đức, lối sống của bản thân trong quá trình hội nhập quốc tế.

Nguyên nhân của hạn chế: *Về nguyên nhân khách quan:* Trước hết, mặc dù toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế mang lại nhiều cơ hội, nhưng cũng đặt ra những thách thức nghiêm trọng đối với giáo dục đạo đức và lối sống của thanh niên ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Hai là*, mặt trái của nền kinh tế thị trường tác động dẫn đến hiện tượng suy thoái đạo đức, lối sống của thanh niên đang diễn ra ngày càng phổ biến; *Ba là*, với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học - công nghệ, cùng với những lợi ích tích cực, internet và mạng xã hội cũng cung cấp lượng thông tin khổng lồ, nhưng lại bị trộn lẫn giữa thông tin tốt và xấu, thiếu tính định hướng và không có ai phải chịu trách nhiệm kiểm chứng. *Về nguyên nhân chủ quan:* Một là, Đảng bộ và chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh đã có nhiều nỗ lực trong việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, tuy nhiên vẫn còn tồn tại một số hạn chế; *Hai là*, các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức đại diện của thanh niên còn nhiều hạn chế trong việc phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; *Ba là*, mặc dù có những nỗ lực đổi mới, nhưng hệ thống nhà trường, bao gồm các trường đại học, cao đẳng, vẫn còn chậm trong việc triển khai một cách đồng bộ và hiệu quả các nội dung, phương pháp và cách thức quản lý, dẫn đến việc phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên còn nhiều hạn chế; *Bốn là*, bên cạnh những gia đình có nhận thức đúng đắn, vẫn còn không ít gia đình chưa hiểu đầy đủ vai trò của mình với tư cách là một thiết chế xã hội đặc thù trong giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, dẫn đến sự thiếu đồng bộ và hiệu quả chưa cao trong quá trình giáo dục; *Năm là*, tuy một số thanh niên đã chủ động rèn luyện, nhưng vẫn còn không ít thanh niên thiếu nhận thức về vai trò quan trọng của việc xây dựng giá trị đạo đức, lối sống chuẩn mực trong phát triển cá nhân và xã hội, dẫn đến những hạn chế trong quá trình hình thành các giá trị này.

Kết luận chương 2

Chương 2 của luận án đã phân tích làm rõ những nội dung sau: *Thứ nhất*, xác định và phân tích các yếu tố tác động đến vai trò

của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh với những cơ hội lẫn thách thức, thuận lợi lẫn khó khăn; *Thứ hai*, phân tích, làm rõ thực trạng vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh bao gồm: (i) Những thành tựu; (ii) Những hạn chế và xác định các nguyên nhân đạt được thành tựu và nguyên nhân của những hạn chế. Từ đó, có cơ sở để xác định các phương hướng và giải pháp nâng cao vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

CHƯƠNG 3

PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NHẪM PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

3.1. PHƯƠNG HƯỚNG CHỦ YẾU PHÁT NHẢM HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

3.1.1. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên hướng đến đào tạo thế hệ trẻ phát triển toàn diện đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức công dân để hình thành thế hệ thanh niên có phẩm chất tốt đẹp đáp ứng yêu cầu quá trình hội nhập quốc tế; *Hai là*, đổi mới toàn diện giáo dục và đào tạo, tạo điều kiện để thanh niên được học tập, nghiên cứu và đổi mới sáng tạo, trở thành nguồn nhân lực trẻ, chất lượng cao đáp ứng yêu cầu quá trình hội nhập quốc tế; *Ba là*, phát huy tinh thần tự rèn luyện, học tập, lao động và không ngừng tự trau dồi đạo đức, lối sống, hoàn thiện nhân cách đóng góp cho sự phát triển của đất nước trong quá trình hội nhập quốc tế.

3.1.2. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên bảo đảm hài hòa giữa truyền thống và hiện đại trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thứ nhất, giữ gìn, kế thừa và phát huy những giá trị đạo đức, lối sống truyền thống dân tộc nói chung và của Thành phố Hồ Chí Minh nói riêng; *Thứ hai*, tiếp thu có chọn lọc những giá trị đạo đức, lối sống mới và những tinh hoa văn hóa của nhân loại trong giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên.

3.1.3. Giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên xuất phát từ mục tiêu, nhiệm vụ, chiến lược phát triển kinh tế - xã hội trong quá trình hội nhập quốc tế Thành phố Hồ Chí Minh

Một là, phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế góp phần đào tạo nguồn nhân lực có trình độ, chuyên môn, kỹ năng; *Hai là*, giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế nhằm xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh “văn minh, hiện đại, nghĩa tình”; *Ba là*, phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên bảo đảm vững chắc an ninh, quốc phòng của Thành phố trong quá trình hội nhập quốc tế.

3.2. NHỮNG GIẢI PHÁP CƠ BẢN NHẪM PHÁT HUY VAI TRÒ CỦA GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC, LỐI SỐNG CHO THANH NIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH HIỆN NAY

3.2.1. Nâng cao nhận thức về vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Trước hết, đối với Đảng bộ và chính quyền Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ hai*, đối với các tổ chức chính trị - xã hội ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ ba*, đối với hệ thống nhà trường ở Thành phố Hồ Chí Minh; *Thứ tư*, đối với gia đình ở Thành phố Hồ Chí Minh.

3.2.2. Đổi mới căn bản, toàn diện mục tiêu, nội dung, phương pháp giáo dục nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo

đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thứ nhất, đổi mới nội dung giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế hiện nay; *Thứ hai*, đổi mới phương pháp giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế hiện nay.

3.2.3. Tăng cường phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thực hiện chặt chẽ sự kết hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội để tạo nên sức mạnh toàn diện trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên. Cụ thể: *Trước hết*, về phía gia đình; *Hai là*, về phía nhà trường, *Ba là*, về phía xã hội.

3.2.4. Nâng cao hiệu quả hoạt động phong trào của các tổ chức chính trị - xã hội đối với phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh

Thứ nhất, đối với Đoàn Thanh niên; *Thứ hai*, đối với Hội Sinh viên; *Thứ ba*, tăng cường sự phối hợp với các tổ chức xã hội khác trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên; *Thứ tư*, đẩy mạnh hoạt động tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho thanh niên về tầm quan trọng của giáo dục đạo đức, lối sống trong hội nhập quốc tế hiện nay; *Thứ năm*, để nâng cao hiệu quả hoạt động phong trào của các tổ chức chính trị - xã hội trong việc giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên, cần thường xuyên đánh giá hiệu quả các hoạt động, phong trào.

3.2.5. Nâng cao tính tích cực, tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay

Một là, nâng cao nhận thức về vai trò của việc tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống; *Hai là*, thanh niên phải tự chủ động học tập, rèn luyện trong việc giữ gìn và phát huy những giá trị

đạo đức của dân tộc; *Ba là*, thanh niên cần chủ động lập kế hoạch và tổ chức thực hiện kế hoạch về tự học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống cho bản thân; *Bốn là*, quá trình tự giác học tập, rèn luyện đạo đức, lối sống của thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế theo phương châm “học phải đi đôi với hành”.

Kết luận chương 3

Chương 3 của luận án đã tập trung giải quyết một số vấn đề sau: *Thứ nhất*, về phương hướng để phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh. Thành phố Hồ Chí Minh cần quán triệt sâu sắc ba phương hướng nêu trên; *Thứ hai*, luận án đề xuất năm nhóm giải pháp chủ yếu nhằm phát huy tốt vai trò và nâng cao phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh.

PHẦN KẾT LUẬN CHUNG

Luận án đã thể hiện được những điểm mới so với các công trình nghiên cứu trước đó, cụ thể như sau: *Thứ nhất*, vấn đề lý luận chung về giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế; *Thứ hai*, phân tích, đánh giá các yếu tố tác động và thực trạng phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay; *Thứ ba*, căn cứ vào cơ sở lý luận đã được nghiên cứu, các yếu tố tác động và thực trạng phát huy vai trò giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh, luận án đề xuất ba phương hướng. *Thứ tư*, trên cơ sở những phương hướng, nhiệm vụ, nhằm phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên trong quá trình hội nhập quốc tế ở Thành phố Hồ Chí Minh, luận án đề xuất năm nhóm giải pháp.

DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI CỦA LUẬN ÁN

1. Lê Thanh Hòa. (2022). Văn hoá ứng xử trên mạng xã hội của sinh viên các trường đại học ở Thành phố Hồ Chí Minh, *Hội thảo Khoa học trẻ lần 4 năm 2022, Trường Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh*. Thành phố Hồ Chí Minh: NXB Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh. ISBN: 978-604-902-157-8, tr. 81-88.

2. Lê Thanh Hòa. (2022). Ethical education for the youth in Vietnam: from theory to practice, *Innovations an Sustainable Development in Social Sciences and Humanities (ISDSSH 2022), The 2nd International Conference on Advanced Technology and Sustainable Development – 2022, Industrial University of Ho Chi Minh city & Eastern International University Vietnam*, Thành phố Hồ Chí Minh: NXB Đại học Công nghiệp Thành phố Hồ Chí Minh. ISBN: 978-604-902-166-0, tr. 147-155.

3. Lê Thanh Hòa. (2023). The impact of international integration on the lifestyle of Vietnamese youth today, *The International Conference on Social Sciences and Humanities 2023, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University Ho Chi Minh city, Viet Nam*. Thành phố Hồ Chí Minh: NXB. Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh. ISBN: 978-604-479-466-2, tr. 342-352.

4. Lê Thanh Hòa. (2024). Youth education on ethics and lifestyle during Vietnam's international integration - opportunities and challenges, *Rajasthali Journal*, ISSN: 2583-1720, Volume 3, ISSUE 3 [Apr-Jun 2024], pp. 36-46. <https://doisds.org/doi/10.2022-17492681>.

5. Lê Thanh Hòa. (2024). Personal Life in the Context of Globalization. *International Journal of Applied and Advanced Multidisciplinary Research*, ISSN: 3026-2437, 2(8), pp. 621–634. <https://doi.org/10.59890/ijaamr.v2i8.2450>.

6. Lê Thanh Hòa. (2024). Phát huy vai trò của giáo dục đạo đức, lối sống cho thanh niên đối với phát triển nguồn nhân lực ở Thành phố Hồ Chí Minh, *Tạp chí Khoa học Phát triển nhân lực*, ISSN 3030-4288, Số. 4 (18) (2024), tr. 106-122.